

מטעמי תורת זילים

פרשת שופטים – שואל באוב ודורש אל המתים

התורה הזהירה את עם ישראל מפני תועבות הגויים שנאמר "כי אתה בא אל הארץ אשר ה' אלקיך נתן לך לא תלמד לעשות פתועבת הגוים ההם: לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש קסם קסמים מעונן ומנחש ומכשף: וחבר חבר ושאל אוב וידעני ודרש אל המתים: כי תועבת ה' כל עשה אלה ובגלל התועבת האלה ה' אלקיך מוריש אותם מפניך: תמים תהיה עם ה' אלקיך" (דברים יח, ט – יא), "שאל אוב וידעני ודרש אל המתים" – הם דרכים לשוחח עם המתים, על מנת לדעת באמצעותם את העתיד (ראה יתפארתי יהונתן לרי יהונתן אייבשיץ תחילת פרשת אמור).

וראוי להבין, מדוע ה' יתברך אסר על עם ישראל לשוחח עם המתים באמצעות 'שאלה באוב' או דרישה אל המתים?

'שואל באוב' ו'דורש אל המתים' הם דרכים לשוחח עם המתים

'שואל באוב' זהו סוג של כישוף (רש"י דברים יח, יא) שבו מעלים את המת ומדברים עמו (ינשמת חיים לרי מנשה בן ישראל מאמר שלישי תחילת פרק כו). המכשף שעסק בזה בעבר היה נקרא בשם 'פיתום' (גמ' סנהדרין דף סה תחילת ע"א ורש"י שם, ינשמת חיים מאמר שלישי תחילת פרק כו) ובפעולתו הוא היה מעלה את המת ומושיבו על אבר זכרותו (רש"י סנהדרין דף סה ע"ב ד"ה בזכורו). ופעמים שהיה לוקח גולגולת של מת ומקטיר לה ומנחש בה (רמב"ם הלכות עבודת כוכבים וחוקותיהם פרק ו' הלכה א. ראה סנהדרין דף סה ע"ב) והמת היה עולה דרך בית השחי שלו (רש"י דברים יח, יא) לפי שהוא מקום משכן לטומאה (שו"ת הרדב"ז סוף חלק ג סימן אלף סז (תרמב)). וגם קולו של המת היה יוצא משם (ספר 'ציוני' פרשת שופטים ד"ה 'יחבר חבר'), קול שפל עד מאוד (רמב"ם הלכות עבודת כוכבים וחוקותיהם פרק ו' הלכה א) שהיה מגיד עתידות בעל כורחו (ע"פ דעת טובי לרי חיים ויטאל פרשת אמור ד"ה אמור אל הכהנים), והמכשף היה משיב כנגדו (רמב"ם הלכות עבודת כוכבים וחוקותיהם פרק ו' הלכה א).

המכשפה שמעלה באוב היתה נקראת בשם 'פיתא', והיא היתה מעלה את המת דרך נקבותה ומשם היה המת מדבר עמה ומשיב לשאלתה (ינשמת חיים לרי מנשה בן ישראל מאמר שלישי פרק כו ד"ה שואל אוב). ופעמים שהיתה 'בעלת אוב' לוקחת תרנגול שחור ועושה בו איזה דבר ומקשיה בזרועות להשמיע קול (פירוש סידור תפילה לבעל הרוקח פרק קידוש ליל שבת ד"ה סו"ד למה עדות) או שהיתה מעלה את המת מבין פרקיה ואצילי ידה (ספר 'ציוני' פרשת שופטים ד"ה 'יחבר חבר'). וכך היה מעשה אצל יוליוס קיסר ופומפיוס במקדוניה, שקודם שהם ערכו מלחמה בשדות פארצאליאה, הבן הקטן מפומפיוס התאוה לדעת את אחרית המלחמה והלך אצל מכשפה אחת שנקראה בשם איריקטו והיא העלתה בכישופיה מת אחד אשר הודיע לו את כל מאורעות המלחמה ושהוא ימות במלחמה ושכל עוללותיהם ירוטשו, וכך אכן היה. וכעין זה היה גם בתקופה מאוחרת יותר בארץ ספרד כאשר מכשפה אחת סיפרה על מותו של דון אלוארו די לונה שהיה משנה למלך (ינשמת חיים מאמר שלישי פרק כו ד"ה שואל אוב עיי"ש).

המעלה נפש באוב צריך להזכיר את שמו של בעל הנפש כדי שיעלה לשוחח עמו (ביאור הרמ"ד וואלי לספר שמואל א' פרק כח ד"ה קסמי נא לי באוב) ואז הוא בא בעצמו לדבר ולא איזה שד (ספר 'ציוני' פרשת קדושים ד"ה 'וכן יש ענין נפלא עיי"ש הראיה לכך). ובכל אותה השעה, באורח פלא גופו של המת לא ימצא בקברו עד אשר תחזור הנפש מהאוב (מדרש תלפיות ע"פ אוב ד"ה עוד יש כתוב על שם' בשם ר' יהודה החסיד, 'עבודת הקדוש' לרי מאיר בן גבאי חלק ב' סוף פרק כח גם בשם ר' יהודה החסיד). וכאשר הנפש עולה, המעלה באוב לא שומע אותה אלא רק רואה אותה ואילו האדם ששואל שומע ולא רואה אותה. ושאר הסובבים לא רואים ולא שומעים אותה (מדרש תנחומא פרשת אמור אות ב). ויש אז רשות לנפש שעלתה לספר מה ששמעה מאחורי הפרגוד בשמים (מאמר הנפש' להרמ"ע מפאנו חלק שני פרק חמש עשרה) ומכל מקום, יש צער לנפש על שהעלו אותה באוב (ספר 'ציוני' פרשת קדושים סוף ד"ה וכן יש ענין).

על ידי 'מעשה האוב' היה מתרבה רוח הטומאה בארץ (הרמ"ד וואלי על ספר דברים פרק יח ד"ה לא ימצא בך) שהרי כל עניינה הוא ב'רוח הטומאה' (ספורנו ויקרא כ, כז) בהשבעת שמות טומאה והטרחת המתים (רקנאטי סוף פרשת קדושים, 'ילקוט ראובני' פרשת קדושים ד"ה 'וענין אוב וידעוני בשם הרקנאטי) לבוא אליהם בהקיצ' (מצודת דוד' להרדב"ז תחילת מצוה סד). ובכלל זה היו מכניסים את נפש המת לגולגולת אחת, והיתה הנפש נטמאת טומאה גדולה כטומאת עבודה זרה ונכנעת תחת הסטרא אחרא. לכן נאמר "לִנְפֹשׁ לֹא טִמְאָה בְּעַמּוּי" (ויקרא כא, א) לפי שה'נִפְשׁוּ' עצמה מקבלת את הטומאה (ע"פ הדעת טובי' פרשת אמור ד"ה 'אמור אל הכהנים עיי"ש). מטעם זה המעשה נקרא בשם "אבת" כפי שנאמר "אל תפנו אל האבת" (ויקרא יט, לא) שהוא מלשון 'אבות הטומאה' (טעמי המצוות לרבינו מנחם הבבלי לא תעשה מצוה קמח).

'הידעוני' היה מכשף שהכניס לתוך פיו עצם של חיה (רש"י סנהדרין דף סה ע"א ד"ה ידעוני, רש"י דברים יח, יא) קטנה (ספר 'ציוני' פרשת שופטים ד"ה וידעוני) ששמה 'ידוע' (רש"י סנהדרין דף סה ע"א ד"ה ידעוני, רש"י דברים יח, יא), שנעשית על ידי כוחות הטומאה (מצודת דוד' להרדב"ז מצוה מח סוף ד"ה שלא לעשות) ונקראת בשם 'בני שדה' כפי שנאמר "כי עם אבני השדה בריתך וחיית השדה השלמה לך" (איוב ה, כג) (רבינו בחיי דברים יח, יא ד"ה יידעני זו אמנות. ראה גמ' ירושלמי כלאים פרק ח הלכה ד). חיה זו היתה גדילה בארץ (ספר 'ציוני' פרשת שופטים ד"ה וידעוני) וצורתה צורת אדם (מצודת דוד' להרדב"ז מצוה מח סוף ד"ה 'שלא לעשות' בשם הגאונים, 'מדרש תלפיות' ע"פ ידעוני) עם פנים גוף ידיים ורגלים (מדרש תלפיות' ע"פ ידעוני).

מטבורה של אותה החיה היה יוצא חבל המחובר לארץ ואין כל בריה יכולה להתקרב אליה אלא רק עד המקום שמגיע החבל, והיא טורפת כל מה שיכולה להשיג. וכשבאים לצוד אותה יורים בחץ על החבל עד שנחתך, ואז היא מתה (מדרש תלפיות' ע"פ ידעוני)

מיד (מצודת דוד' להרדב"ז מצוה מח סוף ד"ה שלא לעשות). **וכשהיו שמים עצם ממנה בתוך הפה** (רש"י סנהדרין דף סה ע"א ד"ה ידעונו) **ועושים כשפים, היתה העצם מדברת** (רש"י סנהדרין דף סה ע"א ד"ה ידעונו, רש"י דברים יח, יא). וגם פעולות אלו של 'הידעונו' היה באמצעות השבעות של 'כוח הטומאה', שגרים כי התעוררו המתים והתלבש בהם רוח הטומאה והם היו מגיזים עתידות (יטעמי המצוות) לרבינו מנחם הבבלי לא תעשה מצווה קמה, 'שליה הקדוש' תורה שכתב פרשת קדושים דרך חיים תוכחות מוסר ד"ה 'שלא לעשות מעשה' בשם רבינו מנחם הבבלי).

'דורש אל המתים' היה על ידי שאדם הרעיב את עצמו והלך וישן בבית הקברות כדי שיבוא לו המת בחלום ויודיעו מה ששאל עליו (רמב"ם הלכות עבודת כוכבים וחוקותיהם פרק י"א הלכה ג). **וכן שאר דברים שהוא רוצה לידע** (נשמט חיים' לר' מנשה בן ישראל מאמר שלישי פרק כו ד"ה דורש אל המתים), או שהיה האדם לובש מלבושים ידועים ואומר דבר ומקטיר קטורת ידועה וישן לבד כדי שיבוא מת פלוני ויספר עמו בחלום (רמב"ם הלכות עבודת כוכבים וחוקותיהם פרק י"א הלכה ג). **וכן בכל ענין אחר שעושה על מנת לדרוש אל המת** (רבינו בחיי' דברים יח, יא ד"ה 'יודעני זו אמנות') **כדי שהוא יבוא אליו בחלום** (מצודת דוד' להרדב"ז תחילת מצוה סד) **ויודיעו מה ששאל** (משנה תורה' הלכות עבודת כוכבים וחוקותיהם פרק י"א הלכה ג). וכך היו נוהגים עובדי העבודה זרה הרשעים להימצא תדיר אצל המתים (נשמט חיים' לר' מנשה בן ישראל מאמר שלישי פרק ז ד"ה גם הוא לי לישועה. וראה זוהר פרשת אחרי מות דף עא ע"ב על ההבדל בין איסור 'דורש אל המתים' לבין היתר השתטחות על קברי צדיקים).

אומות העולם 'דורשים אל המתים' אך לא ישראל הקדושים

ה' יתברך ברא את רוח הטומאה בארץ, ונתן לה כוח לעשות כמה דברים מופלאים שהם למעלה מן הטבע, כמו האובות והידעונו, בכדי לנסות את בני האדם ולהניחם בבחירתם האם להידבק בקדושה או ברוח הטומאה שכנגדה – שזה לעומת זה עשה האלוקים בכדי שתהיה בחירה לאדם. והניח הקב"ה לאומות העולם שיעסקו באלו הדברים הטמאים, לפי שהאומות הם כבר שורש הטומאה (הרמ"ד וואלי ספר ויקרא פרק יט ד"ה ומקדשי תיראו). וכך אכן היה דרכם של אומות העולם, לפנות לאובות ולידעונוים ולדרוש אל המתים על מנת לשאול העתידות (תפארת יהונתן' לר' יהונתן אייבשיץ תחילת פרשת אמור. וראה מעשים על מעשה אוב בגמ' גיטין דף נו ע"ב – נו ע"א) (להרחבה על טומאת אומות העולם ראה מאמרנו לפרשת מטות - 'טומאת הגוים').

כך גם היו עושים במצרים כאשר היו חונטים את מתיהם בכדי להשאיר את 'הנפש' בגוף המת, שכל זמן שהגוף קיים הנפש דבוקה בו, ואז היו 'דורשים אל המתים' שזה היה כל עניינם. וכל תכלית כישופם ולהטיהם היה על ידי נשמות המתים (יערות דבשי ח"א דרוש ז' ד"ה יזוהו ענין שאמרו יעקב). **וכן היה מנהג הכנענים יושבי הארץ לעסוק במעשה אוב וידעונו ולדרוש אל המתים** (רבינו בחיי' דברים יח, ט) **שנאמר "כי אתה בא אל הארץ אשר ה' אלקיך נתן לך לא תלמד לעשות פתועבת הגוים ההם: לא ימצא בך מעביר בנך ובתו באש קסם קסמים מעוון ומנחש ומכשף: וחבר חקר ושאול אוב וידעני ודרש אל המתים: כי תועבת ה' כל עשה אלה ובגלל התועבת האלה ה' אלקיך מוריש אותם מפניך: תמים תהיה עם ה' אלקיך" (דברים יח, ט – ג).** **וכן הוא ענין הנוצרים, שכיון שהם משתחוים לפני חתיכת עץ בצורת הנוצרי שנתלה ונהרג ואומרים לפניו "הושיעני כי אלי אתה" – נמצא כי אין 'דורש אל המתים' יותר מזה שהרי אין בו שום רוח, ובה מתפרסם דבקותם בטומאה** (הרמ"ד וואלי ספר דברים פרק יח ד"ה כי תועבת ה') (להרחבה בענין החנטה ראה מאמרנו לפרשת ויחי – יעקב אבינו לא מת).

על ידי 'מעשה האוב' 'הידעונו' ו'הדרישה אל המתים', נדבק האדם בסטרא אחרא ומתרחק מן הקדושה, מתרבה על ידו רוח הטומאה בארץ, והקדושה מסתלקת (הרמ"ד וואלי שהיה תלמיד חבר להרמח"ל על ספר דברים פרק יח ד"ה לא ימצא בך). **לכן עם ישראל שהם משורש הקדושה הוזהרו לא לפגום את קדושתם בעסק הטומאה הזאת** (הרמ"ד וואלי ספר ויקרא פרק יט ד"ה ומקדשי תיראו), **כמו שנאמר "אל תפנו אל האבת ואל הידענים אל תבקשו לטמאה בהם אני ה' אלקיכם" (ויקרא יט, לא).** **ומי שפונה אליהם נגרר אחריהם בנקל, כאשר הוא רואה את הדברים המופלאים שמתפעלים מהם הרבה בראייתם, ואין הם מבחינים אם הדברים נעשים על ידי הקדושה או בכוח הטומאה** (הרמ"ד וואלי בספר ויקרא פרק יט ד"ה יאל תפנו אל האובות. וראה 'מדרש תנחומא' פרשת אמור אות ב).

העיסוק בדברים אלו מסיר מהאדם את בטחונו ביצור כל (יטעמי המצוות' לרבינו מנחם הבבלי לא תעשה מצווה רצו) **והוא הולך חשכים לדרוש אל כוחות הטומאה** (ההאליך הקדוש' פרשת קדושים כ, כז ד"ה ועל כן איש) **שכולם תועבות מצד כוחות 'השמאל' והטומאה.** וזה לא שייך לעם ישראל שהם ממלכת כהנים וגוי קדוש הראויים להידבק בטהרה ובנביאי ה' המגיזים את העתיד לבוא בלי שום ספק וגמגום (נשמט חיים' לר' מנשה בן ישראל מאמר שלישי פרק כו ד"ה דורש אל המתים) **כמו שהנביא הוכיח את ישראל "המבלי אין אלקים בישאראל אתם הלכים לדרש בבעל ובוב אלהי עקרון" (מלכים ב' א, א).** (ההאליך הקדוש' פרשת קדושים כ, כז ד"ה ועל כן איש). **על כן דינם של 'בעל האוב' ו'הידעונו' הוא בכרת, ואם היה עליהם עדים והתראה דינם למוות בסקילה** (רמב"ם הלכות עבודת כוכבים וחוקותיהם פרק ו' הלכה א). **ומי שפונה ושואל בהם מכים אותו מכת מרדות** (רמב"ם הלכות עבודת כוכבים וחוקותיהם פרק י"א הלכה יז).

שאל המלך העלה באמצעות בעלת אוב חלק מהנפש של שמואל הנביא

כאשר עלו הפלשתים להילחם בישראל, ביקש שאול המלך את עצת ה' על דבר המלחמה באמצעות ה'אורים ותומים' ובאמצעות החלום – אך לא נענה. **לכן הוא ביקש שימצאו לו 'בעל אוב' על מנת להעלות את נפש שמואל הנביא שנפטר באותה שנה, ולשאול אותו על דבר המלחמה** (פרקי דרבי אליעזר' פרק לג). אך כיון שהוא הרג את כל בעלי האוב והידעונו בארץ (ויקרא רבה' כו, ז) לא היה בעל אוב בנמצא, עד שאמרו לו שיש אישה אחת במקום הנקרא "עין דור" (ראה שמואל א' פרק כח, ז) ושמה צפניה, והיא היתה אמו של אבנר (פרקי דרבי אליעזר' פרק לג), שר הצבא של שאול, ומחמת ייחוסה לא הרגוה קודם עם שאר בעלי האוב (רד"ל על פרקי דרבי אליעזר פרק לג ד"ה אל אשה בעלת אוב. ראה יולא עוד אלא' למחבר שבט מוסר על פרקי דרבי אליעזר פרק לג ד"ה יאל אשה בעלת אוב' שפירשו אותה גם לשבח). **ואכן**

שאל המלך הגיע אליה עם שני משמשי אבנר ועמשא (מדרש תנחומא: פרשת אמור אות ב, ויקרא רבה' כו, ז, 'ילקוט שמעוני' שמואל א' רמז קלט ד"ה ושמואל (מ).)

שאל טעה וחשב שהותר לו אז לשאול באוב משום שנאמר "כי הגוים האלה אשר אתה יורש אותם אל מעננים ואל קסמים ישמעו ואתה לא כן נתן לך ה' אלקיך: נביא מקרבך מאחיד פמני יקים לך ה' אלקיך אליו תשמעו" (דברים יח, יד – טו), הוא הבין על פי זה שכל מה שנאסר בקוסמים זה משום שיש נביא בישראל שיגיד להם את שאלתם. אך מכיון שהוא כבר שאל בנביאים ולא נענה וכן ב'אורים ותומים' ובחלומות ולא נענה – היה סבור שהותר לו לשאול באוב. לכן כאשר שמואל הנביא הוכיח את שאל שעבר איסור בכך שהעלה באוב כפי שנאמר "ויאמר שמואל אל שאל למה הרגתני להעלות אתי" (שמואל א' כח, טו), ענה לו שאל המלך "ויאמר שאל צר לי מאד ופלשתים נלחמים בי ואלקים סר מעלי ולא ענני עוד גם ביד הנביאים גם בחלומות ופקרצה לך להדיעני מה אעשה" (שמואל א' כח, טו), כלומר שאל ענה לשמואל שהוא חשב שכיון שלא נענה בנביאים ובחלומות לכן הותר לו לשאול באוב ואין בזה איסור (יצחק דוד' למחבר שו"ת בית דוד חלק א פרשת קדושים ד"ה ולמה שהקשו המפרשים).

שאל קרא בשמו של שמואל הנביא שנאמר "ותאמר האשה את מי אעלה לך ויאמר את שמואל העלי לי" (שמואל א' כח, יא). ואז ראתה בעלת האוב את שמואל הנביא עולה (מדרש תנחומא: פרשת אמור אות ב) בין פרקיה ואצילי ידיה (נשמת חיים) לר' מנשה בן ישראל מאמר שלישי פרק כו ד"ה שאל אוב), שנאמר "ותרא האשה את שמואל ותזעק בקול גדול ותאמר האשה אל שאל לאמר למה רמיתני ואתה שאל: ויאמר לה המלך אל תיראי כי מה ראית ותאמר האשה אל שאל אלהים ראיתי עלי מן הארץ: ויאמר לה מה תארו ותאמר איש זקן עלה והוא עטה מעיל וידע שאל כי שמואל הוא ויקד אפים ארצה וישתחו" (שמואל א' כח, יב – יד). בעלת האוב ראתה את שמואל הנביא, אך שאל המלך לא ראה אותו. כי המעלה באוב רואה ולא שומע, ואילו השואל רק שומע ולא רואה. ומפני כבודו של שאל המלך עלה שמואל הנביא כאשר פניו כלפי מעלה, ולא כמו אדם פשוט שעולה כאשר רגליו למעלה. אמנם אבנר ועמשא שהיו שם לא ראו ולא שמעו את שמואל הנביא כי רק המעלה באוב והשואל באוב רואה או שומע (מדרש תנחומא: פרשת אמור אות ב, ויקרא רבה כו, ז).

ומה שהעלתה בעלת האוב את שמואל הנביא, אין הכוונה לנשמתו רוחו או נפשו חס וחלילה (ישער מאמרי רשבי"י להארי"י ז"ל פרשת שלח לך ד"ה שם בדרך) לפי שאי אפשר שיעלה באוב (ועמק המלך' לר' נפתלי הירץ דף קג שער קרית ארבע פרק צב ד"ה ומה שאומר הפסוק) באמצעות כישוף וטומאה (אמת ליעקב' לר' שאלתיאל ניניו מערכת צד"י אות יג ערך צדיקים ד"ה גם בשמואל) מי ששקול כמשה ואהרן (ועמק המלך' דף קג שער קרית ארבע פרק צב ד"ה ומה שאומר הפסוק) אלא היא העלתה רק את החלק של שמואל הנביא הנקראה 'הבל דגרמי' (ישער מאמרי רשבי"י להארי"י ז"ל פרשת שלח לך ד"ה שם בדרך, יזכר דוד' לר' דוד זכות ממודינא מאמר א פרק מט דף קכד ד"ה 'ברם' בשם ר' אברהם גלאנטי ביקול בוכים) שהיא המדרגה הנמוכה בנפש (ועמק המלך' דף קג שער קרית ארבע פרק צב ד"ה הנסירה) הנמצאת בעצמות המת (ועץ חיים' להארי"י ז"ל שער יח פרק א. ראה ישער הפסוקים' להארי"י ז"ל שמואל א' ד"ה 'ובזה תבין סוד נפלא'). והיא חלק 'הלחלוחית' הנשארת בגוף האדם אחרי מותו (מאמר הנפש' להרמ"ע מפאנו חלק שני פרק חמש עשרה) על מנת שיהיה בעצמות חיות שיוכלו להתקיים עד זמן תחיית המתים (ועץ חיים' שער יח פרק א, ראה ישער הפסוקים' להארי"י ז"ל שמואל א' ד"ה 'ובזה תבין סוד נפלא'), והיא אינה יכולה להיפרד מהגוף ולעלות למעלה. ויש לקליפות' אחיזה בה לכן אפשר להעלותה באוב (ועץ חיים' שער כב פרק ב).

וכיון שבחלק הנמוך הזה של הנפש החיונית יש אחיזה לקליפות, לכן אמרה בעלת האוב לשאל "ותאמר האשה אל שאל אלהים ראיתי עלי מן הארץ" (שמואל א' כח, יג) – "אלהים" הוא שם 'דין' ומכוון כנגד אחיזת הקליפות בנפש הזאת ולפי שהסטרא אחרא מכונה 'אלוהים אחרים' (ישער הפסוקים' להארי"י ז"ל שמואל א' ד"ה 'ובזה תבין סוד נפלא'). וכן אמרה "עלים מן הארץ" כי החלק שהעלתה היה דבוק עם הגוף בקבר. לכן היא לא הורידה את הנשמה או הרוח או הנפש שבגן עדן כי אז היה צריך לומר שהם ירדו אל הארץ' (יזכר דוד' לר' דוד זכות ממודינא מאמר א פרק מט דף קכד ד"ה 'ברם' בשם ר' אברהם גלאנטי ביקול בוכים' ורבו הרמ"ק). שמואל הנביא פחד כאשר העלו אותו, היות ש'הנפש החיונית' היא זו שעתידה להתעורר תחילה לעתיד לבוא, לכן הוא חשב שכעת הוא נתבע ליום הדין הגדול והנורא של ה' יתברך (מאמר הנפש' להרמ"ע מפאנו חלק שני בסוף פרק חמש עשרה. ראה 'מדרש תנחומא: פרשת אמור אות ב), וכל זה היה לפי שלא הודיעוהו משמים שהוא 'עולה באוב' עד אשר הכיר בדבר (מאמר 'עולם קטן' להרמ"ע מפאנו סימן ד).

הנפש החיונית של הרשעים ניתנת תמיד להעלאה באוב, אך הנפש החיונית של הצדיקים ניתנת להעלאה רק במשך שנים עשר חודש הראשונים שלאחר פטירתם (ראה גמ' שבת דף קנב ע"ב. וכן ראה רבינו בחיי' פרשת שופטים יח, יא ד"ה 'ויש עוד דעה אחרת למקצת'), ומה שהעלו את שמואל הנביא היה זה בתוך השנה הראשונה לפטירתו, וגם זה הצליחו רק מפני כבוד מלכותו של שאל. אל שמואל התלוותה 'הנפש החיונית' של משה רבינו (מאמר הנפש' להרמ"ע מפאנו חלק שני בסוף פרק חמש עשרה) כפי שאמרה בעלת האוב בלשון רבים "ותאמר האשה אל שאל אלהים ראיתי עלי מן הארץ" (שמואל א' כח, יג) (גמ' חגיגה דף ד ע"ב). וזה היה משום כבודו של שמואל הצדיק שהיה צריך למשה רבינו (מאמר הנפש' להרמ"ע מפאנו חלק שני בסוף פרק חמש עשרה) שיעיד עליו ביום הדין' שאין דבר שלא קיים בתורה (גמ' חגיגה דף ד ע"ב) ולא עלה משה רבינו מחמת מעשה האוב חלילה, כי אין האוב שולט במי שמת 'מיתת נשיקה' כמו אצל משה רבינו, או במי שנכנס חי לגן עדן (מאמר הנפש' להרמ"ע מפאנו חלק שני בסוף פרק חמש עשרה).

ה'שאלה באוב' סילקה משאל המלך חלקים רוחניים והביאה אותו למותו

הפנייה לבעלת אוב מסלק את חלקי הרוח והנשמה של האדם שפנה, לפי שחלקים אלו קדושים ועליונים ואינם פונים בנקל אחרי עניני הסטרא אחרא. אז נשאר האדם רק עם חלק הנפש בלבד, כמו שקורה למי שפונה לעבודה זרה. לכן מיד אחרי ששמע שאל את נבואת שמואל כי ישראל ייפלו במלחמה הוא נפל מלוא קומתו שנאמר "ויתן ה' גם את ישראל עמך ביד פלשתים ומחר אתה ובניך עמי גם את מחנה ישראל יתן ה' ביד פלשתים: וימהר שאל ויפיל מלא קומתו ארצה ויקרא מאד

מִדְבְּרֵי שְׁמוּאֵל גַּם כִּחַ לֹא הָיָה בּוֹ כִּי לֹא אָכַל לֶחֶם כֹּל הַיּוֹם וְכָל הַלֵּלָהּ" (שְׁמוּאֵל א', כח, יט – כ), **והנפילה הזאת היתה לפי שעזבו אותו רוחו ונשמתו ומחמת כן סר ממנו כוחו, וענין 'האוכל' בפסוק מסתיר את הסודות הללו בעניינים פשוטים. לכן נאמר "והנפש אשר תפנה אל האבת ואל הידענים לזנות אחריהם ונתתי את פני בנפש ההוא והכרתי אתו מקרב עמו" (ויקרא כ, ו) לפי שהרוח והנשמה מסתלקים מהאדם ונשארת בו רק "הנפש" והיא זו שחוטאת, ובה מתקיים "והכרתי אתו מקרב עמו" (הרמ"ד וואלי ספר ויקרא פרק יט ד"ה 'והנפש אשר תפנה').**

חטא העלאת האוב גדול עד מאוד (זרע ברך' לר' ברכיה ברך מהדורה שניה פרשת אמור דף סד ע"ב ד"ה ובמד"ר רבא) **והוא זו שהביא את שאול המלך למותו** (הרמ"ד וואלי לספר שמואל א פרק כח ד"ה ויאמר שאול לעבדיו). ומעשה שאול ומותו נרמזו בציווי האיסור שנאמר בתורה על העלאת האוב "וְאִישׁ אֹו אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בָהֶם אֹוֹב אֹו יִדְעֵנִי מוֹת יוֹמָתוֹ בְּאָבֶן יִרְגְּמוּ אֹתָם דְּמֵיהֶם בָּס" (ויקרא כ, כז) "אִישׁ" – זה שאול המלך, "אִשָּׁה" – זו בעלת האוב ששאל בה (ויקרא רבה' כו, ז) אחרי שלא מצא אף אחד אחר (זרע ברך' מהדורה שניה דף סז ד"ה ובוה אפשי לישב). וכן נאמרה סיבת מותו גם בדברי הימים שנאמר "וַיִּמָּת שְׁאֹוֹל בְּמַעְלֹו אֲשֶׁר מַעַל בַּח' עַל דְּבַר ה' אֲשֶׁר לֹא שָׁמַר וְגַם לְשֹׂאֹל בְּאֹוֹב לְדַרְוֹ: וְלֹא דָרַשׁ בַּח' וַיִּמְתָּהוּ וַיִּסַּב אֶת הַמְּלוּכָה לְדָוִד בֶּן יֵשׁׁי" (דברי הימים א' י, יג – יד) (הרמ"ד וואלי לספר שמואל א פרק כח ד"ה ויאמר שאול).

וכך גם אמר שמואל לשאול כאשר העלה אותו באוב "וּמָחָר אֶתָּה וּבְנֵיךָ עִמָּי" (שְׁמוּאֵל א' פרק כח, יט), **כלומר שנגזרה עליו מיתת הגוף במלחמה על מעשה האוב שעשה, ועל ידי מיתה זו ניצל מדינה של גיהנם** (הרמ"ד וואלי לספר שמואל א פרק כח ד"ה ויאמר שאול לעבדיו). ואף שדינו של השואל באוב הוא שמכים אותו מכת מרדות ואין דינו מיתה, עם זאת דינו של שאול היה חמור יותר היות שהוא היה מלך ישראל ובעצמו הכחיד את האובות והידעונים, ועתה דרש באוב. **ובהצטרף לו העוון ששלח להרוג את נוב עיר הכהנים – הוא התחייב מיתה** (ע"פ הדעת טוב' לרבינו חיים ויטאל זצ"ל סוף פרשת אמור ד"ה והענין כז). כך שכנגד מה שחטא ב'אוב' ובעיר 'נוב' – נהרגו 'אב' ו'בן' במלחמה, שהם אותם אותיות ורומזים לשאול ובניו (ליקוטי תורה: להארי"ז ז"ל סוף פרשת קדושים ד"ה ואיש).

מ'דיום' ו'סיאנס' שעושים הגויים הם בכלל דורש אל המתים

בשעה שיוצאות הנפשות של הרשעים מן העולם הזה בעת מותם, מלאכי חבלה 'בעלי דינים' מזדמנים לקבל אותן, ונכנסות הנשמות בשלושה דינים בגיהנום. אחר כך הן מתחברות שוב עם מלאכי חבלה והולכות ומשוטטות בעולם, ומטעות את הרשעים על מנת למנוע מהם לחזור בתשובה (זוהר פרשת אחרי מות דף ע ע"א ד"ה אמר רבי יוסי). ואז מלאכי החבלה מחזירים את אותם הרשעים לקבריהם ושם הם רואים את התולעים שעל הגוף מנקרים את בשרם, והם מתאבלים על גופם. אחר כך הם מחזירים את נשמות הרשעים לגיהנום ודנים אותם שם שוב בשלושה דינים, וחוזר שוב. **וכפי כל הסדר הזה עושים להם בכל יום ויום** (זוהר פרשת אחרי מות דף ע ע"א – ע"ב ד"ה אמר רבי יוסי וד"ה לבתר).

וכאשר רצו לדרוש אל אותם המתים הרשעים, היו המכשפים הולכים לבית הקברות ועושים בכישופיהם, ויוצרים צלם אחד של דמות אדם וזובחים לפניו שעיר אחד, ומכניסים את השעיר ההוא לתוך הקבר של אותו הרשע, ואת הצלם היו מוליכים לארבע רוחות ואחר כך לארבע זוויות הקבר. **ואז היו עושים כשפים נוספים והיו מתאספים 'חיצונים' ומביאים את הנפש של הרשע הקבור באותו הקבר, ונכנסת הנפש בתוך הקבר, ומדברת עם המכשפים** (זוהר פרשת אחרי מות דף ע ע"א – ע"ב ד"ה לבתר דאזלין).

ויש גם היום בני אדם שמדברים עם המתים ושואלים אותם שאלות ומתייעצים עמהם באמצעות איש המשמש כמקשר ביניהם לבין המת ונקרא "מ'דיום". וכן עושים זאת באמצעות 'סיאנס' שנפוץ בין הגויים, ובאמצעותם הם שואלים את המתים על הנסתרות והעתידות – **ושני דברים אלו אסורים מדין 'דורש אל המתים'** (עפ"י רמב"ם הלכות עבודת כוכבים וחקותיהם פרק י"א הלכה י). הסיאנס נעשה באמצעות לוח שעליו רשומות כל האותיות, והוא כולל את התיבות 'כף' 'לא' 'ציאה' 'כניסה' על גבי הלוח. לאחר שהופכים כוס מניחים כל המשתתפים את אצבעותיהם על הכוס, והם קוראים לרוח שנמצאת שם או לרוח מסוימת ושואלים אותה שאלות, ואז הכוס זזה על ידי הרוח ומסמנת את תשובתה. **אותן הרוחות שמגיעות הן תמיד רוחות של רשעים המסתובבות בעולם להזיק לבני האדם** לכן פעמים שמשקרות ופעמים שדוברות אמת. אך בכל אופן לא מגיעות נשמות של צדיקים כיון שכבר עלו לגן עדן.

כל עשיית מעשה אוב וידעוני וכן שאר דברים הדומים להם, כולם מצד הסטרא אחרא וסופו של האדם העושה זאת שהסטרא אחרא רודף אחריו ומוציאו מן העולם (יידו בכל' למחבר ספר 'שבט מוסר' סימן תשא). וכבר ציוה הנביא להתרחק מאיסורים של 'אוב' ו'ידעוני' ו'דורש אל המתים' שנאמר "וְכִי יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם דְּרָשׁוּ אֶל הָאֲבוֹת וְאֶל הַיִּדְעָנִים הַמְצַפְצָפִים וְהַמְהַלְגִים הַלֹּא עִם אֶל אֶלְהֵי וְדַרְשׁ בְּעַד הַחַיִּים אֶל הַמֵּתִים: לְתוֹרָה וְלַתְעוּדָה אִם לֹא יֹאמְרוּ כְּדָבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אֵין לוֹ שָׁחַר" (ישעיה ה, יט – כ) כלומר גם אם יגידו לכם דרשו אל האובות והידעונים המצפצפים בקול נמוך כדרכם וגם דרשו בעד החיים אל המתים – **תשובתכם תהיה שמירת התורה, שאז תראו שישמעו את דבריכם ויאמרו שזה האמת ושאין לשום אלוה אוב וידעוני שום שחר כי הם 'אלהים אחרים' ומעשה תעתועים, ואין ראוי לעזוב האמת ולרדוף אחרי השקר** (נשמת חיים' לר' מנשה בן ישראל מאמר שלישי פרק כו ד"ה דורש אל המתים) אלא רק לדבוק תמיד בתורת האמת של ה' יתברך, אמן.

העלון גם לעילוי נשמת: רחל בת גרשון הנוגלת משרה אשת דוד ת.נ.צ.ב.ה.	העלון גם לעילוי נשמת: אהרן בן עזריה ת.נ.צ.ב.ה.	העלון גם לעילוי נשמת: יוסף מנחם בן אהרן מננה מדלן בת מנסה ת.נ.צ.ב.ה.	העלון גם לעילוי נשמת: מנשה ת.נ.צ.ב.ה.	העלון גם לעילוי נשמת: מנשה ת.נ.צ.ב.ה.	העלון גם לעילוי נשמת: מנשה ת.נ.צ.ב.ה.	העלון גם לעילוי נשמת: מנשה ת.נ.צ.ב.ה.	העלון גם לעילוי נשמת: מנשה ת.נ.צ.ב.ה.	העלון גם לעילוי נשמת: מנשה ת.נ.צ.ב.ה.	העלון גם לעילוי נשמת: מנשה ת.נ.צ.ב.ה.
---	--	--	---------------------------------------	---------------------------------------	---------------------------------------	---------------------------------------	---------------------------------------	---------------------------------------	---------------------------------------